

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2017. gada 11. oktobrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneses Sanita Osipova un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto sabiedrības ar ierobežotu atbildību [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 158/2017),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma „Par nodokļiem un nodevām” 28. panta otro daļu, ciktāl tā neparedzot kompensāciju par nepamatoti neatmaksātu nokavējuma naudu (turpmāk – apstrīdētā norma), par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam, 91. panta pirmajam teikumam un 92. panta trešajam teikumam.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka pārmaksātās nodokļu summas pēc nodokļu maksātāju pamatota iesnieguma iesniegšanas nodokļu administrācijai un pēc nodokļu administrācijas pārbaudes novirzāmas nokavēto vai kārtējo nodokļu maksājumu segšanai vai atmaksājamas 15 dienu laikā, ja konkrēto nodokļu likumi neparedz citu atmaksāšanas laiku un kārtību. Ja pārmaksātās nodokļu summas nepamatoti netiek atmaksātas šajā daļā vai konkrētā nodokļa likumā noteiktajā termiņā, atmaksājamo summu palielina par trim

piektdaļām no šā likuma 29. panta otrajā daļā noteiktās nokavējuma naudas, aprēķinot to no pārmaksāto nodokļu maksājumu summas par katru nokavējuma dienu.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteikuma iesniedzēja (*datums*) vērsusies Valsts ieņēmumu dienestā (turpmāk – VID) ar lūgumu atmaksāt pievienotās vērtības nodokļa pārmaksu, kas izveidojusies laikā no (*datums*). VID esot pieņēmis lēmumu par daļēju nodokļa pārmaksas atmaksu. Pieteikuma iesniedzēja VID lēmumu pārsūdzējusi tiesā Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Tiesvedība lietā esot ilgusi līdz (*datums*), strīdu pēc būtības neatrisinot.

Pēc Pieteikuma iesniedzējas konstitucionālās sūdzības Satversmes tiesa esot taisījusi spriedumu lietā Nr. 2010-02-01, ar kuru atzinusi likuma „Par nodokļiem un nodevām” 16. panta 10. punktu, ciktāl tas attiecas uz Pieteikuma iesniedzējas nodokļu pārmaksām, kas izveidojušās pirms normas spēkā stāšanās, par neatbilstošu Satversmes 1. un 105. pantam un spēkā neesošu no pieņemšanas brīža.

Ievērojot minēto Satversmes tiesas spriedumu, Pieteikuma iesniedzēja (*datums*) vērsusies VID ar iesniegumu par pievienotās vērtības nodokļa pārmaksas atmaksu, lūdzot samaksāt arī nokavējuma naudu. VID iesniegumu apmierinājusi daļēji, citstarp noraidot

lūgumu par nokavējuma naudas atmaksu. Pieteikuma iesniedzēja pārsūdzējusi šo VID lēmumu tiesā. Izskatot lietu trijās tiesu instancēs, Pieteikuma iesniedzējas prasība apmierināta daļā par pievienotās vērtības nodokļa atmaksu, savukārt daļā par nokavējuma naudas samaksu tiesvedība izbeigta.

Pēc Administratīvās apgabaltiesas (datums) sprieduma [...] stāšanās spēkā Pieteikuma iesniedzēja vērsusies VID saistībā ar šā sprieduma izpildi, kā arī vienlaikus lūgusi kompensēt naudas vērtības zudumu laikā par neatmaksāto nokavējuma naudu. VID esot atteicies apmierināt lūgumu kompensēt naudas vērtības zudumu laikā, pamatojot to ar argumentu, ka likums šādu pienākumu VID neparedz.

Pieteikuma iesniedzēja VID lēmumu daļā par atteikumu kompensēt naudas vērtības zuduma laikā pārsūdzēja vispirms iestādē, tad administratīvajā tiesā. Pieteikuma iesniedzējas sūdzības, citstarp, pamatojoties uz apstrīdēto normu, noraidītas. Administratīvās rajona tiesas (*datums*) lēmums nav pārsūdzams.

Tādējādi apstrīdētā norma Pieteikuma iesniedzējai ir piemērota, un pieteikumā ir norādīts uz tai Satversmē noteikto pamattiesību iespējamo aizskārumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa noteic, ka persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmo teikumu pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no (*datums*), kad Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu nams ir pieņēmis lēmumu [...], kas ir stājies spēkā. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts (*datums*). Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē atzīstama juridiskā argumentācija, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

7.1. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 1. pantā nostiprinātajam tiesiskās noteiktības principam kopsakarā ar Satversmes 92. panta trešajā teikumā noteiktajām tiesībām uz atbilstīgu atlīdzinājumu tiesību aizskāruma gadījumā. Juridiskais pamatojums Pieteikumā sniegts par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta trešajā teikumā ietvertajām tiesībām uz atbilstīgu atlīdzinājumu tiesību aizskāruma gadījumā kopsakarā ar apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību tiesiskās noteiktības principam.

Pamatojot apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. pantam, Pieteikuma iesniedzējai ir pienākums norādīt: 1) vai apstrīdētajā normā ir ietverts tiesību ierobežojums, 2) vai šis ierobežojums ir noteikts ar likumu un vai tam ir leģitīms mērķis un 3) vai ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi. Savukārt pamatojot pamattiesību ierobežojuma neatbilstību samērīguma principam, pieteikumā jānorāda: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai jeb vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2003. gada 27. jūnija sprieduma lietā Nr. 2003-04-01 secinājumu daļas 1.2. un 3. punktu un 2012. gada 20. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2011-16-01 9. un 12. punktu*).

Pieteikumā sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts, citēti Eiropas Savienības tiesas un Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta spriedumi, izklāstītas tiesību zinātnieku paustās atziņas. Tomēr pieteikumā nav pamatots, kādas pamattiesības saistībā ar Pieteikuma iesniedzējas skatījumā radušos naudas vērtības zudumu viņas situācijā izriet no Satversmes 1. pantā ietvertā tiesiskās noteiktības principa kopsakarā ar Satversmes 92. panta trešo teikumu.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

7.2. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst arī Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Lai izvērtētu kādas normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, nepieciešams noskaidrot, pirmkārt, vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos; otrkārt, vai apstrīdētā norma paredz atšķirīgu

attieksmi; treškārt, vai atšķirīgajai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2010-69-01 10. punktu*). Savukārt, lai izvērtētu atšķirīgās attieksmes atbilstību samērīguma principam, jānoskaidro, vai likumdevēja lietotie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar citiem, personas tiesības un likumiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; vai likumdevēja rīcība ir atbilstoša, t.i., vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par personas tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2014. gada 13. jūnija sprieduma lietā Nr. 2014-02-01 14. punktu*).

Pieteikumā ir norādīts uz personu grupām, kuras varētu būt salīdzināmas pēc noteiktas pazīmes, tomēr nav sniegts juridiskais pamatojums atšķirīgās attieksmes (ierobežojuma) iespējamai nesamērībai.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un 20. panta sesto daļu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc sabiedrības ar ierobežotu atbildību [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 158/2017).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētāja

I. Ziemele